

Dosarul nr. 2ra-756/23
2-19160320-01-2ra-29052023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (O. Parfeni)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (N. Budăi, A. Bostan, G. Dașchevici)

Î N C H E I E R E

06 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de Olga Popovici, reprezentată de avocatul Vitalie Malai,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Olga Popovici împotriva Serviciului Fiscal de Stat, intervenienți accesorii Olga Bordei, Natalia Cucerenco și Galina Ștelmașenco privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii,

împotriva deciziei din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 02 octombrie 2019, Olga Popovici a depus cerere de chemare în judecată împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind prelungirea termenului de acceptare a succesiunii.

În motivarea acțiunii a indicat că, Nadejda Ștelmașenco a desemnat-o în calitate de moștenitor pe toată averea sa, în temeiul testamentului nr. 3930 autentificat de notarul public Viorica Badalova.

La XXX, a survenit decesul Nadejdei Ștelmașenco. Astfel, din motive obiective, îngrijirea de soțul bolnav, Mihai Popovici, care suferă de XXX, a omis termenul de acceptare a succesiunii, care urma a fi efectuată în perioada 23 octombrie 2018 – 23 aprilie 2019. Despre omiterea termenului de acceptare a succesiunii a fost informată prin notificarea nr. 82 din 15 iulie 2019, de către notarul public Viorica Badalova.

Urmare a cererii scrise, procesul de eliberare a certificatului de moștenitor a fost suspendat în legătură cu adresarea sa în instanța de judecată în privința prelungirii termenului de acceptare a succesiunii.

Reclamanta Olga Popovici a solicitat prelungirea termenului de acceptare a succesiunii cu 6 luni asupra moștenirii lăsate în temeiul testamentului nr. 3930 din 19 iunie 2018.

Prin încheierea din 04 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Victor Ștelmașenco (f.d. 44-45).

Prin încheierea din 12 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost înlocuit intervenientul accesoriu Victor Ștelmașenco cu succesorii săi în drepturi Olga Bordei, Natalia Cucerenco și Galina Ștelmașenco (f.d. 115-116).

Prin hotărârea din 28 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Olga Popovici către Serviciul Fiscal de Stat, intervenienți accesorii Olga Bordei, Natalia Cucerenco și Galina Ștelmașenco cu privire la prelungirea termenului de acceptare a succesiunii, ca neîntemeiată (f.d. 129, 138-140).

La 23 noiembrie 2022, în interiorul termenului prevăzut la art. 362 din Codul de procedură civilă, Olga Popovici, reprezentată de avocatul Victor Ciumac, a declarat apel împotriva hotărârii din 28 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 136), iar la 22 februarie 2023 a depus cererea de apel motivată (f.d. 153-156), solicitând admiterea apelului și casarea hotărârii din 28 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a cererii de chemare în judecată depusă de Olga Popovici.

Prin decizia din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de avocatul Victor Ciumac, în interesele Olgăi Popovici și a fost menținută fără modificări hotărârea din 28 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d. 173, 174-179).

Pentru a decide astfel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii contestate, instanța de apel a conchis că hotărârea primei instanțe este bazată pe fundament temeinic și materialul probator administrat.

Instanța de apel a constatat că prima instanță a determinat corect raportul juridic dedus judecății, circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii au fost stabilite și elucidate pe deplin, probelor prezentate le-a dat apreciere completă, obiectivă și sub toate aspectele, iar hotărârea este legală și întemeiată, adoptată cu respectarea drepturilor și intereselor legale a participanților la proces.

Instanța de apel a reținut, reieșind din prevederile legale prevăzute de art. 1516 alin. (2), (3), art. 1517, art. 1519 alin. (1) din Codul civil, că instanța de fond corect a stabilit că nu constituie motiv temeinic de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii argumentul precum că, Olga Popovici a îngrijit de soțul său bolnav, care XXX. Or, înscrisurile anexate la cererea de chemare în judecată nu confirmă temeinicia omiterii termenului de acceptare a succesiunii, deoarece actele anexate datează cu anii 1997, 2010, 2017, perioadă anterioară survenirii decesului Nadejdei Ștelmașenco.

De către instanța de apel, nu au fost reținute argumentele părții reclamante, precum că instanța nu a luat în calcul că îngrijirea de bolnav a avut loc pe o perioadă prelungită, or, Olga Popovici, nu a prezentat careva probe pertinente și concludente care să reflecte anume perioada 23 octombrie 2018–23 aprilie 2019, și astfel temeinicia omiterii termenului de acceptare a succesiunii. Or, termenul de prescripție se calculează de la data deschiderii succesiunii. Chiar și în ipoteza în care moștenitorul nu a cunoscut despre moartea celui care lasă moștenirea sau în cazul moștenirii prin transmisie succesorală, testament, termenul se calculează tot de la data deschiderii succesiunii.

Prin urmare, având în vedere circumstanțele de fapt invocate în cererea de chemare în judecată, Colegiul civil nu a identificat anumite situații ce ar justifica imposibilitatea depunerii de către Olga Popovici a cererii de acceptare a succesiunii în termen. Or, instanța pentru a constata dacă este întemeiată cererea de prelungire a

termenului, urmează să examineze temeinicia circumstanțelor invocate în motivarea acțiunii.

Instanța de apel a specificat că, când cel chemat la moștenire nu și-a exercitat în termenul prevăzut de lege dreptul de a alege între acceptarea sau renunțarea la moștenire, poate fi repus în termen doar dacă se constată că neexercitarea în termen a dreptului de opțiune se datorează unor motive temeinice. Or, instanța de judecată nu poate dispune repunerea în termen decât atunci când constată că împrejurările ce l-au împiedicat să-și exercite dreptul de opțiune nu-i sunt imputabile. La caz, Colegiul civil a atestat lipsa unor circumstanțe temeinice de prelungire a termenului de acceptare a succesiunii. Totodată, Olga Popovici nu a demonstrat nici faptul că ar fi fost în imposibilitate de a depune în termenul prevăzut de lege cererea de acceptare a succesiunii.

La 19 mai 2023, Olga Popovici, reprezentată de avocatul Vitalie Malai, a declarat recurs, solicitând casarea hotărârii din 28 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a deciziei din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată înaintată de Olga Popovici să fie admisă integral.

În motivarea recursului, recurenta a menționat că instanțele ierarhic inferioare au apreciat eronat materialele cauzei, aplicând eronat legea. Totodată instanțele au desconsiderat faptul că defuncta Nadejda Ștelmașenco a desemnat-o pe recurentă în calitate de moștenitoare unică, în testament nefiind semnătura ei, din care motiv nu cunoștea despre existența acestuia sau despre careva termeni legali.

Specifică recurenta că instanțele inferioare au aplicat eronat legea și anume incorect au stabilit că acțiunea nu poate fi admisă din motivul expirării termenului de 6 luni, or, potrivit art. 1517 din Codul civil, indică expres că termenul de acceptare a succesiunii este de 6 luni de la data deschiderii ei. Despre deschiderea succesiunii recurenta a fost informată prin notificarea nr. 82 din 15 iulie 2019, iar adresarea în instanță la 02 octombrie 2019 este în interiorul termenului de 6 luni indicat de legiuitor și respectiv nu poate fi considerat ca neîntreținerea condițiilor legale.

Invocă recurenta că actul contestat, conține soluții arbitrare, fără a lua în calcul specificul maladiei soțului bolnav, și anume că Mihai Popovici XXX, considerând acest temei neîntemeiat, contrar indicațiile Curții Supreme de Justiție. Totodată instanța a dat o apreciere eronată înscrisurilor prezentate de recurentă, motivând că sunt datate cu anul 2010 și 2017, or concluzia este un lipsită de suport factual și consultativ al unui medic, instanța la acest subiect depășind limita concluziilor formulate. Aceste acte de fapt, confirmă starea de sănătate precară a soțului recurentei, că acesta are nevoie de îngrijire medicală permanentă.

Evidențiază recurenta că prin hotărârea emisă instanțele au dat o apreciere greșită ansamblului probelor prezentate la materialele dosarului, probele au fost respinse fără a se indica motivul respingerii, fără a se axa pe alte probe prezentate de partea pârâtă, or la materialele dosarului nu sunt prezentate alte probe decât cele anexate de către dânsa.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 16 martie 2023.

La 29 martie 2023, copia deciziei din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa participanților la proces, fapt confirmat prin scrisoarea de însoțire respectivă (f.d. 180), însă la materialele cauzei nu se regăsește confirmarea recepționării deciziei motivate de către recurentă. Necătând la aceasta, recursul declarat de Olga Popovici, reprezentată de avocatul Vitalie Malai, la 19 mai 2023, este depus în termenul stabilit de lege.

Curtea Supremă de Justiție, la 31 mai 2023, a expediat în adresa intimaților copia recursului, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, anexată la materialele dosarului (f.d. 188).

La 13 iunie 2023, reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Liudmila Starîș, a depus referință la cererea de recurs, solicitând respingerea recursului declarat de Olga Popovici, or argumentele invocate în cererea de recurs nu pot constitui temei de anulare a deciziei din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, deoarece nu denotă încălcarea sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate (f.d. 196).

La 12 septembrie 2023, Olga Bordei, Natalia Cucerenco și Galina Ștelmașenco, reprezentate de avocatul Valentin Caisîn, au depus referință la cererea de recurs, solicitând ca recursul declarat de Olga Popovici, prin intermediul avocatului Vitalie Malai să fie declarat inadmisibil, or instanțele ierarhic inferioare sub toate aspectele au examinat cauza, au adoptat o decizie legală și întemeiată.

Menționează că instanța de apel cu certitudine a constatat lipsa situațiilor ce ar justifica imposibilitatea depunerii de către Olga Popovici a cererii de acceptare a succesiunii în termen, or, repunerea în termen este admisă doar dacă se constată că neexercitarea în termen a dreptului de opțiune se datorează unor motive temeinice, așa cum direct indică art. 1519 din Codul civil (f.d. 200).

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct. 1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Olga Popovici, reprezentată de avocatul Vitalie Malai, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3),

alin. (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentei cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea *Helmerts c. Suediei* 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Olga Popovici, reprezentată de avocatul Vitalie Malai, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270 și 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Olga Popovici, reprezentată de avocatul Vitalie Malai.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc